168
2n trimestre 2026
www.forestal.cat
catalunya forestal

El bosc sí rendeix, i molt,

el repte és aconseguir que els beneficis que genera arribin a la propietat forestal

Assemblea General del Consorci – Declaració de Palafrugell – Regulació de l'ús del foc – Nova regulació per a l'aprofitament del llentiscle i el bruc

CONSORCI FORESTAL DE CATALUNYA
75 anys Sumant persones, bosc i territori

La recol·lecció silvestre de plantes aromàtiques, medicinals i verd ornamental a Catalunya

Situació actual, reptes i oportunitats per a la propietat forestal

Roser Cristóbal
Enginyera Agrònoma especialitzada en Plantes Aromàtiques i Medicinals.

Eva Moré
Enginyera Agrònoma especialitzada en Plantes Aromàtiques i Medicinals.

Grup de Plantes Aromàtiques i Medicinals_ Programa de Bioeconomia, Salut i Gobernança_CTFC.

Context i importància del sector a Catalunya

La recol·lecció silvestre de plantes aromàtiques i medicinals (PAM) i de verd ornamental forma part dels productes forestals no fusters (PFNF) amb una llarga tradició a Catalunya. Històricament lligada a l'autoconsum, als usos populars i a les economies locals, com és el llegat de les Trementinaires de les contrades Pirinenques. Avui en dia aquesta activitat conviu amb noves dinàmiques de mercat, noves situacions socials, amb un creixent interès comercial i una major pressió sobre determinades espècies i territoris.

Els PFNF representen una oportunitat per diversificar les rendes forestals, especialment en un context on la rendibilitat de la fusta és limitada i on la gestió activa del territori necessita noves vies de valorització. En aquest sentit, la recol·lecció silvestre pot generar ingressos complementaris, ocupació local i manteniment de coneixements tradicionals, alhora que pot contribuir a una gestió més integral del bosc si es duu a terme amb criteris de sostenibilitat.

Tanmateix, a Catalunya l'aprofitament i valorització dels PFNF continua sent poc estructurat, amb un pes rellevant de l'activitat informal i amb dificultats per integrar de manera clara la propietat forestal dins la cadena de valor.

Des del CTFC durant aquests últims anys s'han dut a terme diferents projectes (ValuePAM, INCREDIBLE, WildFood, IMFOREST, GESTES) amb l'objectiu de reconèixer i enfortir les cadenes de valor integrant-hi totes les baules.

Principals espècies recol·lectades

Plantes aromàtiques i medicinals

En el marc del projecte europeu GESTES (INTERREG POCTEFA: https://gestespoctefa.eu/ca), el Grup de Plantes Aromàtiques i Medicinals del CTFC (http://gpam.ctfc.cat) ha realitzat un estudi per copsar la situació de la recol·lecció de PAM a Catalunya. Com a resultat, les espècies més habitualment recol·lectades són plantes comunes i àmpliament distribuïdes destacant la farigola *(Thymus vulgaris)*, el romaní *(Salvia rosmarinus)*, la sajolida *(Satureja montana)*, l'espígol o barballó *(Lavandula latifolia)*, el llorer *(Laurus nobilis)*, l'orenga *(Origanum vulgare subsp. vulgare)*, l'espàrrec *(Asparagus acutifolius)*, l'aranyoner *(Prunus spinosa)*, el saüc *(Sambucus nigra)* i el pericó *(Hypericum perforatum)*. En menor mesura, però amb major incidència ambiental, apareixen espècies com l'àrnica *(Arnica montana)*, la genciana *(Gentiana lutea)* o la boixerola *(Arctostaphylos uva-ursi)*, de distribució més restringida i sotmeses, en algun cas, a regulació específica per la seva vulnerabilitat.

Els hàbitats associats són molt diversos: des de brolles i garrigues mediterrànies fins a prats i clarianes de muntanya, passant per boscos mixtes, marges i zones de transició.

Fotografia 1. Recol·lecció de farigola

Fotografia 2. Recol·lecció de sajolida

Verd ornamental

En el cas del verd ornamental, les espècies clarament dominants són el llentiscle *(Pistacia lentiscus)* i el bruc *(Erica arborea* i *E. scoparia)*, seguides a més distància pel boix *(Buxus sempervirens)*, el marfull *(Viburnum tinus)*, l'arboç *(Arbutus unedo)*, el vesc *(Viscum album)* i diverses molses. Algunes d'aquestes amb una forta demanda estacional, especialment vinculada a la decoració floral i nadalenca.

La recol·lecció de verd ornamental es concentra principalment en zones mediterrànies de baixa i mitjana altitud, sovint en finques forestals privades, i és el subsector que genera més conflictes i tensions a nivell social.

Model de recol·lecció i cadena de valor

El model de recol·lecció de PAM a Catalunya és majoritàriament artesanal i de petita escala. Hi predominen els recol·lectors a compte propi, agricultors que complementen el cultiu amb recol·lecció silvestre i que, de forma artesana, transformen les plantes fresques mitjançant assecatge, extracció o destil·lació i en produeixen infusions, condiments, licors, productes cosmètics o higiènics, hidrolats o olis essencials. En aquests casos, els volums recol·lectats solen ser modestos i realitzats al territori proper.

En canvi, en el verd ornamental i en algunes espècies medicinals concretes (com la genciana o la boixerola), apareixen models de recol·lecció intensiva i comercial, que poden arribar a extraure, per exemple, 14 t d'arrel fresca de gençana en 27 ha l'any 2016 a l'Estanho de Vilac (Val d'Aran) o 14,32 t de planta de boixerola de diferents indrets del bosc de Virós (Pallars Sobirà) l'any 2022 (comunicacions personals) i 9.417 t de verd ornamental provinents de boscos catalans exportades al 2024 (https://datacomex.comercio.es/). Aquesta activitat sovint la fan grups de recol·lectors contractats per intermediaris i en alguns casos amb poc coneixement del medi i vinculació amb el territori. Aquest sistema d'abastament, amb poca transparència, és el que genera majors impactes i desconnexió amb la propietat forestal.

La cadena de valor, singular per a cada espècie, és poc coneguda: molts gestors i propietaris no tenen informació clara sobre el destí final del material recol·lectat ni sobre els marges econòmics que genera i això dificulta que la propietat pugui negociar condicions, autoritzacions o contraprestacions justes.

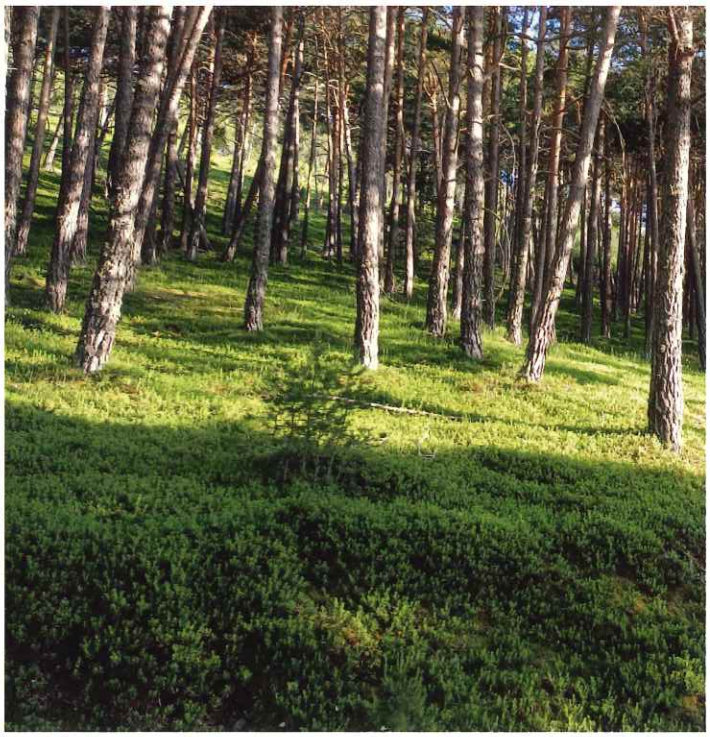

PRESEGUE
TREBALLS FORESTALS

ESPECIALISTES EN TREBALLS FORESTALS I TALES DE RISC

Treballs Forestals Presegue SL
C. Torres i Bages, 11. Tona 08551 (BCN)
T. 630978771 / 630978775

info@presegue.com
www.presegue.com

Fotografia 3. Població de boixerola al bosc de Virós (Pallars Sobirà)

Problemàtiques actuals

Els estudis realitzats mostren diverses problemàtiques recurrents. En primer lloc, els impactes ambientals associats a la sobreexplotació localitzada: arrencada de plantes, pèrdua de capacitat de regeneració, afectació al sòl i a la biodiversitat del medi, especialment en espècies de creixement lent o vulnerables o en ambients sensibles.

A més, la recol·lecció il·legal és una de les principals preocupacions, sobretot quan aquesta és comercial i s'extreuen grans volums de material vegetal com en el cas del llentiscle i el bruc. En els darrers anys s'ha detectat un increment molt notable de les intervencions dels cossos de seguretat, amb quantitats cada vegada més elevades de material requisat. Aquesta activitat furtiva es produeix tant en finques públiques com privades, sovint sense coneixement ni consentiment del propietari i d'una forma totalment desordenada.

Aquesta situació genera conflictes directes amb la propietat forestal, que veu compromesos els seus recursos sense obtenir-ne cap benefici i amb possibles danys a llarg termini sobre la productivitat del bosc, a més de l'exposició continuada a situacions de risc i degradació associades a aquests aprofitaments. A tot això s'hi afegeixen mancances en traçabilitat, absència de registres sistemàtics i un retorn de valor afegit nul o molt baix que reverteixi en el territori i en la propietat.

Normativa aplicable

El marc normatiu que regula la recol·lecció silvestre a Catalunya és complex i fragmentat. No existeix una regulació específica per als productes forestals no fusters, i sovint les limitacions deriven de la normativa de protecció d'espècies o d'espais naturals, o de la legislació forestal general.

La protecció d'espècies implica la prohibició de la recol·lecció, el tall o el desarrelament de les plantes o alguna de les seves parts, incloses les llavors, així com la seva comercialització. Entre les espècies protegides comercials en destaquem el teix *(Taxus baccata)* i el boix grèvol *(Ilex aquifolium)*, tot i que aquest darrer ha deixat de ser considerat protegit (Ordre APR/69/2026) i se li aplica una regulació de recol·lecció. Algunes espècies només estan protegides en certs espais naturals, com l'estepa de làdan *(Cistus ladanifer)* a les Gavarres i Serra de Collserola, l'herba de la gota *(Drosera rotundifolia)* al Massís de Cadiretes o la grandall*a (Narcissus poeticus)* al massís del Montseny. Altres espècies estan regulades i per tant sotmeses a autorització prèvia de la recol·lecció en tot el territori català, com és el cas de la genciana *(Gentiana lutea)* o el margalló *(Chamaerops humilis)*. Paradoxalment, espècies vulnerables com l'àrnica *(Arnica montana)*, amb poques poblacions silvestres, amb gran interès tant domèstic com comercial, no té cap tipus de protecció, cosa que pot portar a una sobreexplotació del recurs. Per aquesta raó, el projecte GESTES està incentivant-ne el seu cultiu en les zones de creixement natural.

A grans trets, a Catalunya, cal tenir en compte per una banda els articles 46 i 49 de la Llei 6/1988, de

Foto 4. Recol·lecció de l'arrel de genciana a la Cerdanya, sotmesa a autorització prèvia

30 de març, Forestal de Catalunya, i també serveixen de referència els condicionants d'execució dels aprofitaments forestals no fusters en terrenys forestals d'utilitat pública pel que fa a l'extracció de PAM, boixerola, genciana i vesc.

A més, com ja s'ha explicat a la secció 'Legal' d'aquesta revista, el passat mes d'abril es va publicar l'Ordre ARP/69/2026, de 21 d'abril, sobre l'aprofitament forestal del llentiscle i del bruc amb finalitat comercial i del règim jurídic aplicable al boix grèvol, on a més de directrius tècniques, els recol·lectors han de poder acreditar in situ, a qualsevol agent de l'autoritat o funcionari del departament competent, la comunicació prèvia de l'activitat i l'autorització del propietari.

Així doncs, la propietat forestal conserva el dret a autoritzar o denegar la recol·lecció en finques privades, però a la pràctica aquest dret no sempre és respectat. I, tot i la nova reglamentació en espècies com el llentiscle o el bruc, caldrà veure com l'administració podrà controlar de forma efectiva el seu compliment.

D'altra banda, la normativa, tot i que pot actuar com a eina de protecció, també genera limitacions per als petits productors, que es troben amb dificultats administratives per donar sortida legal a productes silvestres, fet que afavoreix circuits informals.

Comparativa amb altres zones de producció

La comparació amb altres territoris, especialment amb els Pirineus francesos i Aragó, posa de manifest diferències notables.

A França, el sector està més estructurat i madur, amb un nombre elevat de recol·lectors professionals identificats (297 als Pirineus francesos), una forta orientació cap a la producció artesanal i la venda directa, i una major coordinació amb els propietaris, els laboratoris i les administracions. En aquest context operen el Sindicat SIMPLES amb 24 recol·lectors entre el Massif Coeur des Pyrénées y el Massif Pyrénées Cathares i l'Association Française des Professionnels de la Cueillette de plantes sauvages (AFC) que actualment acull més de 320 associats repartits per tota França i amb un perfil professional.

A Aragó, tot i que no hi ha gaire activitat, la recol·lecció silvestre s'integra dins la planificació forestal mitjançant plans anuals d'aprofitaments i plecs de condicions específics, amb delimitació de zones, senyalització i supervisió tècnica. Aquest model permet un millor control dels volums i una major compatibilitat amb la conservació.

En canvi, a Catalunya destaca la menor visibilitat del sector, totalment minoritari (amb 85 persones identificades com a recol·lectores de PAM majoritàriament de molt petites quantitats, en base a diferents directoris: Directori PAM, Eixarcolant, CCPAE, Artesans dels Parcs, etc.), una organització més fragmentada i una major presència de circuits irregulars, especialment en el verd ornamental.

L'experiència d'aquests territoris mostra la importància de la planificació, el registre i la relació directa amb la propietat.

Reflexions finals i perspectives

La recol·lecció silvestre de PAM i verd ornamental a Catalunya és una activitat amb potencial, però també amb riscos evidents si no s'ordena adequadament. Per a la propietat forestal, pot representar una oportunitat de diversificació d'ingressos i de posada en valor del bosc, sempre que s'estableixin condicions clares, autoritzacions explícites i criteris de sostenibilitat.

Entre els principals reptes de futur hi ha la necessitat de millorar el coneixement de l'activitat, reforçar la traçabilitat, fomentar models contractuals transparents i avançar cap a una major professionalització i compromís dels usuaris (ja siguin consumidors finals, intermediaris o laboratoris). Alhora, cal reforçar el paper de la propietat forestal com a actor clau, no només com a afectada pels impactes, sinó com a part activa de la cadena de valor.

El missatge és clar: sense gestió, la recol·lecció silvestre pot degradar el recurs i el medi; amb gestió i acords clars, pot esdevenir una eina més per donar vida econòmica i social als boscos catalans.

GESTES Gestió sostenible transfronterera d'espècies silvestres en els espais naturals POCTEFA
Interreg POCTEFA
Cofinanciado por la UNIÓN EUROPEA
Cofinancé par l'UNION EUROPÉENNE

LANDGEST enginyers
ASSESSORAMENT A L'EMPRESA AGRÀRIA
COORDINACIÓ DE FINQUES
TREBALLS TOPOGRÀFICS
www.landgest.com
info@landgest.com
652 097 331 / 938 199 482
Rambla de la Generalitat, 77
08720 Vilafranca del Penedès